

PROJECTE PRÀCTICUM II

Assessorament psicopedagògic per a la
concreció del Projecte Curricular de Llengües
en una Zona Educativa Rural

Alumna : Lorenza Ramos Ramos

Consultor: David Duran Gisbert

Tutora: Fina Surina Gelis

Universitat Oberta de Catalunya

Curs 2002-03 1r. semestre

Gener de 2003

© (l'autor/a)

Reservats tots els drets. Està prohibida la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment, compresos la impressió, la reprografia, el microfilm, el tractament informàtic o qualsevol altre sistema, així com la distribució d'exemplars mitjançant lloguer i préstec, sense l'autorització escrita de l'autor.

ÍNDEX

I. INTRODUCCIÓ

1. Raons de l'elecció	4
2. Descripció de l'àmbit d'intervenció	7
3. Objectius i estructura del treball	8

II. MARC TEÒRIC 11

1. L'assessorament a centres: bases psicopedagògiques	12
2. Les Zones Educatives Rurals	15
3. El Projecte Curricular de Zona	22
4. L'ensenyament i aprenentatge de les llengües	27
Comprensió oral	31
Expressió oral	34
Comprensió lectora	35
Expressió escrita	43

III. MARC PRÀCTIC 45

1. Objectius específics de l'assessorament	46
2. Metodologia	47
3. Resultats	53
4. Valoració i conclusions	66

III. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES 70

IV. ANNEXOS 73

I. INTRODUCCIÓ

1. Raons de l'elecció

La raons que m'han portat a triar portar a terme aquest projecte són variades.

N'hi ha que fan referència a la meva disponibilitat, buscava treballar en algun tema que no em suposés una càrrega excessiva , ja que d'aquesta manera m'és més motivadora i donat que aquest és el meu primer any treballant a la Zona Educativa Rural (ZER) em va semblar interessant portar a terme un treball en relació al meu nou àmbit de treball.

És el primer curs que sóc la mestra itinerant de la ZER i des d'aquesta ocupació estic relacionada amb les tres escoles i conec bé el treball que s'hi porta a terme, a més ja tenia contactes amb la Cap d'estudis que em va comentar que calia revisar el Projecte Curricular de Llengües. Per tant aquest treball té una dimensió real i es pretén que sigui útil i funcional . Es pot considerar que no és tant sols un treball universitari i prou, sinó que a més pot resultar útil per a d'altres persones i personalment crec que és molt enriquidor. Aquest fet em permetrà portar a terme un assessorament des d'una perspectiva que considero privilegiada, no sóc membre de cap escola concreta incideixo com a suport, per al meu treball serà positiu ja que conec les escoles i els mestres, però des d'una certa distància que em permetrà analitzar la situació d'una manera bastant objectiva.

Una altra raó, és la gran importància que sempre he donat a les llengües, sobretot a la llengua catalana , com a vehicle per a adquirir coneixements i com a eina útil per a poder interactuar de manera satisfactòria amb l'entorn que la societat actual ha generat.

La societat actual està considerada la societat de la imatge però tots hem sentit a parlar també de la societat de la comunicació, aquesta comunicació es pot fet a través de diversos mitjans , molts d'ells usen les imatges, però també és molt important tot el seu vessant lingüístic.

Saber relacionar-se a nivell oral és molt important, però cal saber quin registre que cal usar en cada situació , no és el mateix parlar amb els amics o dirigir-se a un botiguer , a un metge o anar a demanar feina.

També és important el domini escrit, els carrers de pobles i ciutats estan plens de rètols , per anar d'un lloc a l'altre hem de seguir indicacions escrites, ens arriben cartes, missatges al mòbil, al correu electrònic que cal que siguem capaços de llegir i d'entendre. També cal que sapiguem respondre a aquests missatges o siguem capaços d'enviar una sol·licitud o una nota d'agraïment . Llegir les etiquetes dels productes que consumim, llegir-ne la composició, la data de caducitat, les instruccions d'ús i un munt de situacions més.

Aquests aspectes que he referit són alguns exemples de la utilitat del llenguatge en la vida quotidiana. No cal dir la importància d'un bon domini de la llengua quan parlem de l'àmbit acadèmic, ja que la majoria de la informació que es rep i s'ha de retenir és a través del llenguatge oral i del llenguatge escrit.

A més tenia ganes de fer un treball que impliqués el contacte amb altres professionals , ja que trobo molt positiu el fet de treballar en equip, ja que tots els membres aporten coses noves i alhora es poden enriquir de les diverses aportacions que fan la restes de membres de

l'equip de treball. El canvi que notaré és el fet d'haver de dirigir i organitzar el treball que s'ha de fer, per a mi és un repte que em permetrà descobrir les meves pròpies possibilitats al respecte.

La receptivitat de l'escola també va ser una raó que em va decidir de portar a terme aquest projecte; si no hagués estat així potser m'hagués decidit per fer algun altre tipus de treball.

Penso que la meva tasca ajudarà a reflexionar sobre el tema proposat de manera enriquidora i que es podria considerar com a orientadora, dinamitzadora o mediatra, que em permetrà aprofitar-me a les tasques pròpies d'una psicopedagoga.

2. DESCRIPCIÓ DE L'ÀMBIT D'INTERVENCIÓ

L'ensenyament de les llengües en general i ,sobretot, el de la Llengua Catalana com a matèria instrumental que l'alumnat usa per adquirir nous coneixements, sol preocupar a la majoria de professionals que treballen en aquestes àrees.

En el cas que ens ocupa, el de les escoles rurals, els professors es troben amb una dificultat afegida, un sol professor ha d'atendre diferents nivells, en alguns casos tota l'etapa d'Educació Primària , a més no pot gaudir dels avantatges de poder treballar en equip, per nivell o per cicle. D'aquí l'interès de fer una revisió a nivell de Zona Educativa Rural per a poder dissenyar una línia de treball, a més de representar un suport i un intercanvi enriquidor, mercès al treball en equip.

La proposta de revisar el Projecte Curricular de Llengües , a més de l'aspecte més formal, pretén incidir en la seva vessant més pràctica que es referiria a la metodologia i a la pràctica cosa que implicarà un intercanvi de materials i recursos que poden ser enriquidors per als companys.

3. OBJECTIUS I ESTRUCTURA DEL TREBALL

Amb aquest treball pretenc:

- Assessorar els mestres d'una zona educativa rural per tal de revisar el seu Projecte Curricular de Llengües.

La tasca d'assessorar el professorat és un dels àmbits en que pot treballar un psicopedagog o psicopedagoga, es pretén orientar i guiar els professors en algun tema concret, en aquest cas seria el treball de llengües, però tenint en compte el marc contextual de les escoles rurals. Per poder portar a terme aquest treball, m'ha calgut una revisió bibliogràfica força interessant, sobretot, pel que fa a la didàctica de les llengües.

A partir d'aquest objectiu en sorgeixen d'altres ja que m'ajudarà a:

- ☞ Aprendre tècniques i estratègies de treball cooperatiu i col·laboratiu.
- ☞ Organitzar un pla de treball realista i que s'adapti a les necessitats.
- ☞ Aprofundir en una temàtica específica.
- ☞ Donar a conèixer una problemàtica amb la que es troben alguns centres de les zones rurals.

☞ Oferir metodologies, aportacions teòriques i pràctiques que ajudin els professionals que treballen impartint les àrees de llenguatge.

☞ Fer propostes de treball que s'arribin a consensuar entre tots els professionals implicats, per tal de fer un projecte comú, fomentant el treball cooperatiu i col·laboratiu.

☞ Dissenyar unes pautes d'avaluació per poder valorar el treball que es porti a terme.

He intentat estructurar el meu treball d'una manera que m'ha semblat força clara :

Està repartit en cinc capítols, el primer que seria introductor i l'he estructurat en tres parts que fan referència a les raons que m'han portat a realitzar aquest projecte, la descripció de l'àmbit de la intervenció i els objectius i l'estructura del treball.

El segon capítol fa referència al marc teòric, l'he repartit en quatre parts, la primera fa referència a les bases psicopedagògiques que cal tenir en compte a l'hora de portar a terme un assessorament. En la segona parlo de les **Zones Educatives Rurals** i de les seves característiques. La tercera es refereix a la importància del **Projecte Curricular de Zona**, les parts de les que ha de constar i que cal tenir en compte per a la seva elaboració. La quarta incideix sobre l'ensenyament i aprenentatge de llengües, centrant-me bàsicament en l'expressió oral i escrita i en la comprensió oral i escrita, però essent conscient que hi ha d'altres aspectes que no cal oblidar quan es treballa el llenguatge.

Pel que fa referència al marc pràctic hi he redactat els objectius específics de l'assessorament, la metodologia que he seguit i he tingut en compte diferents fases que he anat desenvolupant.

A les referències bibliogràfiques hi cito els llibres que he consultat i que m'han servit de base per a poder portar a terme tant el treball pròpiament dit com l'assessorament.

L'últim capítol fa referència als annexos , personalment els considero molt interessants , ja que potser és on es pot veure millor el resultat del treball portat a terme.

II. MARC TEÒRIC

1. L'ASSESSORAMENT A CENTRES: BASES PSICOPEDAGÒGIQUES

Des de la perspectiva constructivista de la intervenció psicopedagògica s'intenta orientar, assessorar i guiar els professionals dels centres, per tal cal plantejar-los un treball que els sigui el més enriquidor possible; és a dir que sentin que portar a terme una determinada proposta els serà útil per a millorar la seva pràctica educativa .

“El trabajo en equipo en los centros educativos es considerado actualmente como uno de los factores fundamentales para impulsar la mejora de la calidad de la enseñanza y del desarrollo profesional de los docentes” (Del Carmen ,1996; pàg.153)

Segons Coll (1990), la concepció constructivista dels processos d'ensenyament-aprenentatge requereix un coneixement d'uns criteris comuns i compartits per l'equip docent que garanteixin la coherència de l'acció educativa d'aquesta manera l'alumnat podrà beneficiar-se de poder assolir continguts tant de conceptes com de procediments com d'actituds, valors i normes que no vagin canviant, és important que l'equip de professors segueixi una línia de treball semblant que ajudi a l'alumnat a seguir el seu procés de la manera més òptima possible.

El model curricular actual, és obert i adaptatiu i tot el professorat de cada centre ha de conèixer la realitat del seu context, per tal que els aprenentatges que s'hi imparteixin siguin el més significatius possible.

També és interessant potenciar la formació permanent del professorat i el seu desenvolupament professional, a ser possible portat a terme en un ambient cooperatiu i comunicatiu.

Segons Mclaughlin (1988) hi ha unes certes condicions ambientals que afavoreixen el treball en equip i serien un ambient integrat i comunicatiu, amb una dinàmica orientada a afrontar els possibles problemes professionals i la tendència per part de l'equip docent de fomentar i estimular les iniciatives personals d'innovació.

També s'ha de tenir present que l'equip directiu és el responsable de dinamitzar i crear les condicions ambientals i organitzatives necessàries per tal que es porti a terme un treball en equip reeixit.

Com molt encertadament diu Del Carmen, per tal que aquest treball funcioni adequadament cal una bona organització, s'ha d'elaborar un pla de treball que requereix la detecció de les necessitats, la delimitació i negociació del pla per tots els membres de l'equip de treball i la concreció i distribució de les tasques.

Un altre factor que és fonamental és l'actitud el professorat envers el treball proposat, de tots és ben sabut que si no es té un cert interès per la tasca aquesta no pot donar uns fruits satisfactoris, cal una bona disposició, ja que portar un treball a terme requereix temps i esforç i cal que sigui per quelcom que es consideri mínimament interessant.

L'assessorament psicopedagògic en el procés de revisió d'un **Projecte Curricular de Zona (PCZ)** pot respondre a diverses necessitats del professorat com la formació permanent, la supervisió externa o d'assessorament en la presa de decisions.

Segons Parcerisa i Zabala (1996) els dos reptes que implica revisar un **Projecte Curricular (PC)** serien la fonamentació de les decisions i el

fet que cal prendre-les col·lectivament, per tant el psicopedagog pot aportar elements per ajudar a millorar ell coneixement del professorat sobre un tema i estratègies per a dinamitzar el treball grupal.

Els protagonistes han de ser els professors, l'assessor els ha de recolzar i orientar en tot allò que calgui i ha de ser flexible, ja que cal adaptar-se a les necessitats que vagin sorgint.

L'assessor ha de conèixer el context i les necessitats plantejades pels propis interessats, així com les seves expectatives.

Sense dubte el més important és adaptar-se a la realitat de cada centre i d'aquesta manera poder avançar conjuntament. Segons Monereo i Solé (1996) la psicopedagogia s'ha d'entendre com a espai professional molt vinculada als processos educatius escolars. Aquests autors donen moltíssima importància a les intervencions a nivell institucional i no tant individual.

2. LES ZONES EDUCATIVES RURALS

Una Zona Escolar Rural és un conjunt de petites escoles situades en diferents pobles que comparteixen un únic projecte educatiu i de funcionament. Aquesta podria ser una definició inicial per ajudar a entendre que estem parlant d' escoles on un mestre normalment pot atendre des de 3 fins a 10 nivells educatius diferents en una mateixa aula, així com les corresponents àrees de coneixement. Les poblacions on estan situades aquestes escoles difícilment superen els 1.000 habitants.

Atenent el que es diu al resum de ponències sobre Present i futur de l'escola rural es poden desprendre diverses característiques bàsiques:

- L'entorn on es troben es caracteritza per una economia rural (pagesia, ramaderia, explotacions familiars, petit comerç, etc.), aquest fet fa que tot estigui bastant a l'abast i la integració i comunicació entre els diferents àmbits sigui més importants que en una ciutat. Per això l'escola està integrada i es converteix en un element bàsic de la localitat.
- Les escoles rurals tenen dimensions reduïdes, ja que el nombre d'alumnes és petit.
- Hi ha més d'un nivell educatiu a l'aula, per tant el claustre oscil·la entre 1 i 7 professors.
- És l'única escola del poble.

El funcionament d'una zona escolar rural genera un procés d'enriquiment general en diferents àmbits, com poden ser la pràctica pedagògica, els recursos humans, etc. A més el mestre no es troba sol davant els diferents reptes que planteja el funcionament de l'escola. Es pot considerar que són una millora de la qualitat de l'ensenyament de l'escola rural, ja que fomenta la interacció entre diferents professionals.

Per tal que el funcionament de les ZERs sigui òptim caldria tenir clars alguns aspectes, alguns depenen de l'Administració i d'altres del mateix funcionament de la ZER o dels centres que la formen, com els que es poden extreure de les ponències sobre el Present i Futur de l'escola rural(1996):

1. Elaboració d'un **Projecte Educatiu de Zona (PEZ)** que reculli l'acord de tots els components i estaments de la ZER; i en conseqüència es faciliti la tasca diària dels mestres.
2. Flexibilitat horària que permeti la convocatòria i continuïtat de les reunions necessàries per a una adequada coordinació.
3. Suport econòmic per a compensar les dificultats econòmiques que comporta el funcionament col·lectiu.
4. Reconèixer la personalitat pròpia de la ZER pel que fa al tema del concurs de trasllats, la definició de plantilles i la dotació d'equipaments.
5. Suport i ajuda als processos iniciats i estímuls als que puguin sorgir.

6. Tenir en compte les TIC, que poden facilitar molt el treball, ja que es pot realitzar sense que hi hagi la presència física de tots els membres (importància d'internet i del telèfon)

7. Resposta a les demandes socials generades pels canvis d'estructura familiar (menjador escolar), si no fos així moltes famílies haurien de portar els seus fills a d'altres centres de les rodalies amb la disminució d'alumnes als centres rurals, cosa que podria comportar, fins i tot, la seva desaparició.

L'escola rural es pot considerar un model força global d'escola, ja que permet tenir una visió força completa de tot el procés educatiu que segueix un alumne, donat que un mateix mestre sol tenir els mateixos alumnes durant diversos cursos, en alguns casos, fins i tot durant tota l'etapa de primària.

Aquest fet es pot considerar positiu, enriquidor i pràctic a l'hora d'atendre la diversitat. Normalment els professors d'aquest tipus d'aules busquen activitats globals i obertes que permeti a cada nen i nena treballar al seu nivell i seguint el seu ritme, els alumnes es poden agrupar de diverses maneres atenent l'àrea o tema a treballar, les mesures per atendre la diversitat, doncs, són molt variades i es donen de forma natural dins l'aula.

Les ZERs també tenen l'especialista d'Educació Especial (E.E.) que pot atendre els casos que es consideri necessari, però en moltes ocasions aquesta ajuda es pot donar dins la mateixa aula compartint la feina amb la mestra o mestre tutors.

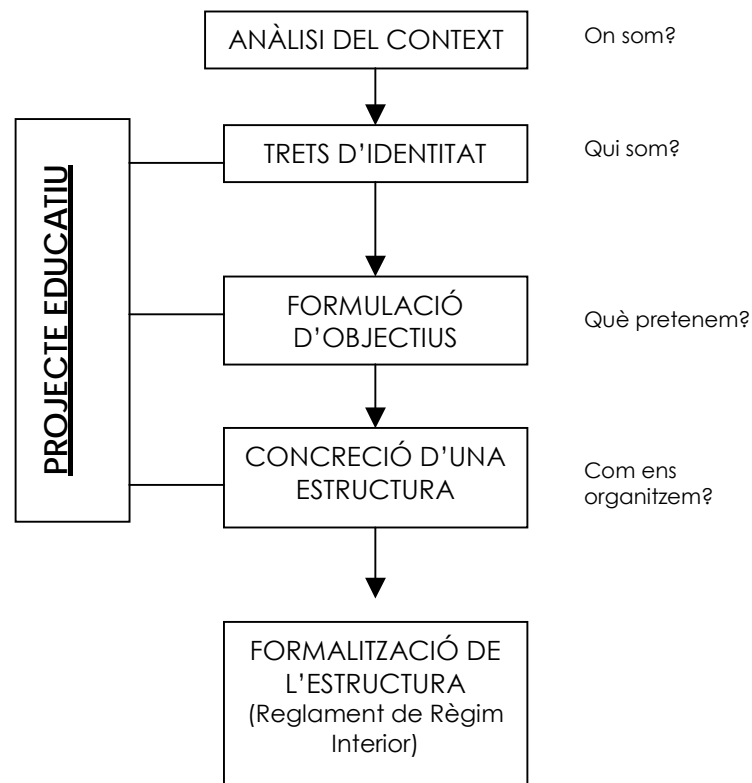
Donat el poc nombre d'alumnat també permet un coneixement individualitzat del mateix i s'estableixen moltes vegades unes relacions socio-afectives importants per al desenvolupament integral de l'alumne. En casos molt puntuals aquest no es podria donar, pesem que parlem de relacions interpersonals .

La proximitat de la comunitat educativa a la resta d'habitants del poble sol ser molt important i afavoreix que hi hagi una estreta relació. També suposa uns avantatges a l'hora d'aconseguir una millor qualitat de l'ensenyament en sentit global, però també significa un elevat grau de responsabilitat per part del mestre o la mestra i de vegades pot resultar una dificultat , de fet, a nivell administratiu aquesta dificultat està reconeguda.

Abans ja s'ha apuntat la importància del PEZ, ja que es converteix en un instrument de primer ordre per aconseguir l'ajustament entre les demandes del context social on es troba l'escola i el fet de garantir als alumnes un desenvolupament global de les seves capacitats i un integració activa en la societat. Relaciona la pràctica diària amb els aspectes que cal millorar, si cal, i també és una eina útil per a reflexionar sobre la pràctica educativa.

El PEZ hauria de ser un instrument per a la gestió que enumera i defineix els trets d'identitat de la ZER, formulant els objectius que pretén i informa de l'estructura organitzativa de la institució.

Segons Antúnez i Gairín (1990) EL Projecte Educatiu de Centre hauria constar dels següents apartats que també es poden tenir en compte a l'hora d'elaborar el PEZ:

✓ Els trets d'identitat haurien d'incloure la confessionalitat, la llengua d'instrucció-aprenentatge, la línia metodològica, l'educació com a procés integral. El pluralisme i els valors democràtics, la coeducació i la modalitat de gestió instruccional. Hi ha altres aspectes que també es podrien prendre en consideració com són les relacions escola-entorn, l'educació per la pau, la solidaritat i la col·laboració.

✓ Els objectius, han d'estar adequats a l'edat dels alumnes, han de tenir en compte les característiques de l'entorn i no han d'oblidar les funcions que la societat atribueix l'escola. Aquest objectius han d'orientar i servir de guia per al desplegament curricular de l'escola.

✓ Estructura organitzativa , haurien de considerar-se tres dimensions. La capacitat, s'ha de mantenir una coherència entre l'estructura proposada i la capacitat de l'organització. La complexitat que ve determinada pel grau de descentralització en la presa de decisions, per l'especialització i divisió del treball, per l'autonomia amb que treballen els diferents grups. La formalització, aquesta dimensió ve determinada per l'existència de normes, procediments i regles que es creen per a possibilitar i garantir que els elements de l'estructura funcionin.

Aquest projecte educatiu ha de partir de les característiques de l'àmbit geogràfic, econòmic i cultural del territori que engloba, de cadascuna de les escoles que conformen la ZER , establint i prioritant la consecució d'uns objectius comuns que donen a la zona un caràcter únic i referencial respecte a altres zones.

Un projecte comú entre diferents escoles permet elaborar de forma coherent i racional recursos materials , és ben coneguda per tothom la manca de materials curriculars adequats als centres rurals , tant els que estan destinats als alumnes com als professors. D'aquí la gran importància que els mestres i les mestres puguin treballar de manera planificada en la creació de projectes comuns que incideixin en la tasca diària entre la que estaria el fet de poder elaborar recursos didàctics que els siguin útils i vàlids en la seva tasca i que repercuteix en la qualitat de l'educació a les aules rurals.

El PEZ és un instrument que implica i responsabilitza de forma directa el professorat sobre la pràctica que afavoreix l'anàlisi de la resolució de problemes.

Aquest treball en equip crea uns vincles que són molt importants, perquè garanteixen la continuïtat i la coherència del procés d'ensenyament-aprenentatge i a més marquen i regulen pautes de convivència entre les diferents escoles que conformen la zona.

En ser una tasca en equip dóna l'oportunitat al professorat d'aprendre a partir de la interacció amb els companys i alhora actualitza els seus coneixements. Alhora és un també una ocasió per conèixer-se millor.

El PEZ acostava els nens i les nenes de les diferents escoles. Afavoreix el contacte entre ells, en trobades, sortides... Garanteix la interacció, trenca amb les limitacions socials i afavoreix el contacte amb altres nens i nenes de la mateixa edat.

A partir del PEZ s'ha d'engegar el Projecte Curricular de Zona (PCZ), això implica planificar i revisar la tasca pedagògica de forma conjunta entre els equips docents de les diferents escoles, per tal de consensuar els elements que constitueixen la tasca educativa. El projecte curricular de zona és un instrument que ens permet reflexionar sobre aquests elements, però tenint en compte el context. (Boix 1995)

Aquesta feina no sol ser senzilla, donat que cal tenir present diverses realitats que tenen aspectes comuns , però també n'hi ha d'altres que poden ser divergents, és molt important trobar l'equilibri. Una altra qüestió que pot entorpir la tasca és el fet que s'han de buscar les hores per a les coordinacions, hem de tenir presents els desplaçaments que suposen a més d'esforç, una pèrdua de temps en anar d'un lloc a l'altre.

3. EL PROJECTE CURRICULAR DE ZONA

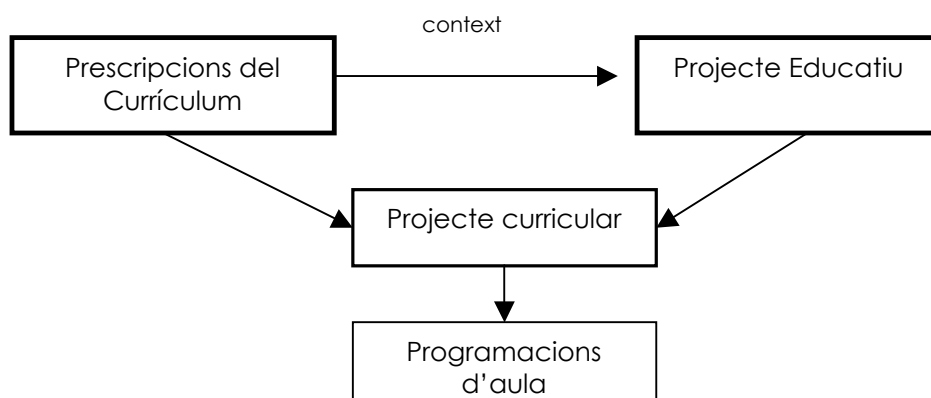
El Decret 75/1992 de 9 de març estableix l'ordenació general dels ensenyaments de l'Educació Infantil, Educació Primària i Educació Secundària Obligatòria a Catalunya i estableix el currículum com el conjunt d'objectius, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació que guien la pràctica docent.

Els centres poden formular el seu projecte educatiu, que haurà d'aprovar el Consell escolar, en el cas que ens ocupa el Consell Escolar de Zona.

Per a l'elaboració del Projecte Curricular de Centre (PCC) cal partir del 1r. nivell de concreció, que inclou objectius generals, continguts i orientacions metodològiques, ja que és prescriptiu.

Aquest Projecte curricular ha d'estar d'acord amb el PEZ i el Reglament de Règim Intern, i la seva aprovació correspon al claustre.

Les programacions d'aula s'hauran d'elaborar atenent les decisions i els criteris establerts al PCC que n'ha de ser el marc referencial.

El PCCS tenen una gran potencialitat d'esdevenir un instrument formatiu i de desenvolupament personal, alhora que es planteja la necessitat de considerar una situació concreta en relació a aquestes capacitats. La necessitat de la seva elaboració sol venir donada de la reflexió col·lectiva sobre la pràctica educativa. En els cas de les escoles rurals aquesta necessitat és més forta, ja que els professionals que treballen en aquestes escoles no tenen massa oportunitats de compartir experiències o prendre decisions conjuntes.

Aquesta reflexió sobre la seva pròpia realitat i experiència tendeix a articular un projecte comú centrat en els aspectes que l'equip educatiu consideri més importants, en el cas que ens ocupa és la Llengua. No hem d'oblidar que el PCC ha de relacionar amb els aspectes més generals del Projecte Educatiu i el 1r. nivell de concreció del Currículum i amb les decisions més concretes que orienten la planificació i el desenvolupament de les tasques a l'aula.

Aquests documents no són estàtics , cal anar-los revisant i concretant segons les necessitats. S'hauria de considerar una mena d'avaluació formativa que haurien de permetre caracteritzar els progressos en relació a les tasques que es porten a terme, definir els problemes que van sorgint i intentar cercar les vies de les possibles solucions. Aquesta feina la poden fer els mateixos equips docents i també hi poden participar altres professionals externs que d'una manera o altre poden intervenir en relació als PCCs.

El PCC només ens és útil i té sentit si s'insereix en la realitat quotidiana del centre o centres, ja que si es descontextualitza perd part del seu interès, cal tenir sempre en compte les característiques del centre o de la zona.

Segons el servei d'ordenació curricular (1992), el fet d'elaborar un PCC ens pot ajudar en la tasca diària d'haver d'atendre la diversitat; aquesta atenció posa de relleu la necessitat d'un marge d'autonomia que permeti adaptar decisions que permetin portar a terme un ensenyament adaptatiu, això vol dir un ensenyament que constitueixi una resposta ajustada a la diversitat d'alumnes que hi ha a les aules, basat en el treball consensuat de l'equip d'educadors. Sobre el PCC, pot ser el que té més valor és que és resultat del treball consensuat de l'equip d'educadors.

Atenent les orientacions per al desplegament del currículum d'Educació Infantil i Primària (1992), per a l'elaboració del PCC s'haurien de seguir diferents passos:

- Reflexió acurada en relació amb les capacitats o objectius generals.
- Coneixement dels continguts per a poder fer-ne la seqüenciació i temporalització i establir els objectius per als cicles .
- També s'hauran de prendre decisions sobre el segon nivell de concreció i sobre metodologia, organització, recursos i avaluació.

El segon nivell de concreció és un dels components del projecte curricular de centre. La seqüenciació dels continguts i la seva temporalització segons cada cicle han de partir de l'anàlisi dels continguts de cada àrea per tal de distingir els que pertanyen al bloc de fets, conceptes i sistemes conceptuals; al bloc d'actituds, valors i normes i al de procediments.

A l'hora de seqüenciar i temporalitzar els continguts cal tenir presents alguns criteris, que segons les Orientacions per al desplegament del currículum d'Educació Infantil i Primària podrien ser els següents:

- Atenent la concepció constructivista del procés d'ensenyament-aprenentatge, per tal que els nens i nenes puguin construir els seus aprenentatges cal que el professorat organitzi els continguts de manera que permetin basar-se en altres coneixements previs i així dotar-los de significat. S'ha d'arribar a establir un lligam entre el que els nens i nenes saben i el que han d'arribar a saber o poden arribar a aprendre (atenció a la diversitat).
- La seqüència ha de respectar l'estructura interna de les àrees.
- S'ha de tenir present el desenvolupament evolutiu de l'alumnat, propi de cada cicle.
- Hi ha continguts, en àrees instrumentals, com la Llengua que cal que siguin tractats en cada cicle, però en diferents nivells de precisió i grau de dificultat.
- Hi ha continguts que serveixen de bases per d'altres que s'han de treballar en un cicle concret, d'altres en canvi són el final dels aprenentatges iniciats en els cicles anteriors.

El tercer nivell de concreció es desprèn del segon, està format per el conjunt d'unitats de programació, el seu nombre pot ser variat i el decidiran l'equip de mestres de cicle. La seva durada també pot ser molt diversa en funció de criteris pedagògics, epistemològics,

disponibilitat d'espais , organització, etc. , pot anar d'una setmana a tot el curs, el seu tractament pot ser disciplinari o interdisciplinari. L'opció constructivista per a l'adquisició d'aprenentatges significatius i funcionals implica aprenentatges globalitzats independentment de les interrelacions que s'estableixin entre àrees.

Els components de les Unitats de programació serien:

- Continguts (procediments; fets, conceptes i sistemes conceptuals i actituds, valors i normes)
- Objectius didàctics.
- Activitats d'ensenyament-aprenentatge.
- Activitats d'avaluació.

Tal com s'indica a les Orientacions per al desplegament del currículum d'Educació Infantil i Primària la programació ha de respondre a la necessitat de proporcionar a l'alumnat la millor resposta educativa , atenent les seves característiques i sense oblidar els continguts prescrits.

4. L'ENSENYAMENT I APRENENTATGE DE LES LLENGÜES.

“Parlar, escoltar, escriure i llegir són les quatre habilitats que ha de dominar un usuari de la llengua per a poder comunicar-se amb eficàcia en totes les situacions possible. De fet , no hi ha altra manera d'utilitzar la llengua amb finalitats comunicatives” (Cassany , Luna i Sanz ; 1993, pàg.88)

CARACTERÍSTIQUES DIFERENCIALS ENTRE LLENGUA ORAL I LLENGUA ESCRITA	
LLENGUA ORAL	LLENGUA ESCRITA
El receptor comprèn el missatge a través de l'oïda.	El receptor llegeix el text amb els ulls.
És més col·loquial, subjectiu, redundat , la sintaxi és més simple, amb un lèxic més pobre, amb repeticions, onomatopeies , frases fetes i paraules “comodí”.	És més formal i objectiu formal, tancat i precís, la sintaxi és més complexa i variada, lèxic específic i evita les repeticions i l'expressivitat dels recursos populars.
Els signes del text es reben successivament.	En aquest cas es reben simultàniament, es un procés holístic.
La comunicació sol ser espontània.	La comunicació sol ser més elaborada.
És una comunicació immediata en el temps i l'espai.	Comunicació diferida en el temps i l'espai.
Comunicació efímera, els sons només es poden percebre durant el temps que duren a l'espai.	Es tracta d'una comunicació duradora, el seu suport és estable i pot perdurar durant molt temps.
S'usen molts codis no verbals: fesomia, moviment del cos, situació,...	S'utilitzen pocs codis no verbals: la disposició de l'espai i del text, la textura del suport, ...
Hi ha interacció durant l'emissió del text.	No hi ha interacció durant l'emissió del text.
El context és molt important.	El context perd importància.

En aquesta taula es resumeixen segons Cassany , Luna i Sanz (1993) les principals diferències entre la llengua oral i la llengua escrita.

Atenent aquestes característiques veiem que no s'han de treballar de la mateixa manera, però sí es poden treballar de manera interrelacionada i cal donar importància a totes dues, en moltes ocasions sembla que el nivell oral no cal treballar-lo tant, perquè, en general tots els alumnes se solen expressar oralment, però si analitzem com ho fan de vegades detectem mancances, per tant caldrà un treball sistemàtic dels dos nivells.

A l'escola cal treballar tant el llenguatge oral com l'escrit, amb tot sembla que a l'escola ens solem decantar pel segon. La raó pot ser deguda a que en general es valora més el treball que queda reflectit per escrit, es veu la feina que es fa, les activitats que es fan a nivell oral en no quedar plasmades sobre el paper pot semblar, als pares o altres persones, que no s'ha treballat.

L'aprenentatge de la lectura i l'escriptura forma part de l'aprenentatge social de la llengua. En saber llegir i escriure s'amplien considerablement les possibilitats de comunicació, d'expressió i de comprensió de l'entorn i de les persones.

Segons Colomer i Camps (1991) la llengua escrita té una forta presència en la nostra societat, però el seu aprenentatge exigeix un suport d'instrucció que faciliti la consciència lingüística i la capacitat de descontextualització que els parlants necessiten per poder accedir al codi escrit. La societat preveu que aquesta instrucció es porti a terme a l'escola.

A partir del resum del seminari sobre Aprenentatge del Llenguatge Escrit organitzat per L'Estel a Vic podem dir que per aprendre el codi alfabètic cal:

- Desenvolupar habilitats metafonològiques/metalingüístiques (són aquelles que desenvolupen la capacitat de manipular i reflexionar la llengua, correlacionen positivament amb els resultats de la lectura, escriptura i amb les proves de comprensió lectora).

- Comprendre el sistema de regles de correspondència grafema-fonema.

- Aquestes habilitats s'han de treballar des de l'inici de l'escolarització el coneixement/consciència lèxica a partir de reflexionar i manipular paraules dins de les frases; coneixement/consciència sil·làbica a partir de reflexionar, manipular fonemes dins les paraules; coneixement/consciència fonològica mitjançant la reflexió, manipulació de fonemes dins les paraules.

Les llengües, sobre tot la vehicular , sempre han tingut gran importància, la llengua catalana , en el nostre cas és una àrea instrumental, ja que serveix per poder adquirir nous aprenentatges, transmetre coneixements i interpretar nous conceptes i/o procediments.

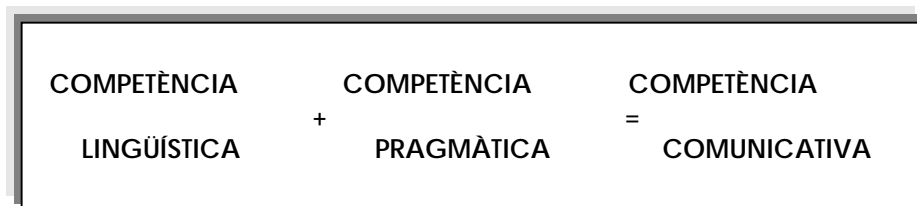
Segons Colomer i Camps (1991), hi ha uns aspectes que cal tenir presents quan ens referim a l'ensenyament/aprenentatge de la llengua que són:

La competència lingüística , aquest concepte s'emmarca dins la teoria de Chomsky (lingüística generativo-transformacional) i faria referència al sistema de regles lingüístiques, interioritzades dels parlants. Engloba la fonologia, la morfologia, la sintaxi, la gramàtica i el lèxic.

La competència comunicativa , aquest concepte el va proposar Dell Hymes, segons el qual cal a més conèixer quin registre cal usar en cada situació per tal de poder parlar amb propietat.

La competència pragmàtica , és el conjunt de coneixements sobre les situacions, els propòsits, les necessitats, les pressuposicions que té interioritzats un usuari ideal de la llengua.

La relació entre aquests conceptes quedaria reflectida en el següent esquema.

La competència lingüística faria referència a l'aspecte formal i estructural de la llenguatge i depèn de cada llengua; a aquesta cal afegir-li la capacitat de saber com cal usar el codi i els aspectes formals, atenent el context , les necessitats. De la suma d'aquestes dues capacitats en sorgeix la capacitat d'usar en cada situació el registre més adient que donarà a l'emissor la possibilitat de comunicar-se amb receptor.

A continuació mostraré amb més detall les quatre habilitats lingüístiques que es poden considerar bàsiques:

COMPRESIÓ ORAL.

Per assolir una bona comprensió oral cal saber escoltar. En aquesta habilitat hi podem distingir, segons Cassany, Luna i Sanz (1993), els tres tipus de continguts que queden especificats en el següent quadre:

Procediments	Conceptes	Actituds
<ul style="list-style-type: none"> - Reconèixer - Seleccionar - Interpretar - Inferir - Anticipar - Retenir	<ul style="list-style-type: none"> - Text: - Adequació, coherència, cohesió, gramàtica, presentació, estilística.	<ul style="list-style-type: none"> - Cultura oral - Atenció. - Participació activa

El procés de la comprensió comença abans que s'iniciï el discurs, en ocasions poden conèixer l'emissor i saber sobre quins temes acostuma a parlar, la manera com ho fa, les seves expressions, orals i gestuals. També s'han de tenir en compte les característiques de la trobada.

Si no coneixem l'interlocutor, al principi hi ha aspectes que no podem conèixer i poden dificultar la comprensió.

Quan s'inicia la conversa pròpiament dita cal que receptor desplegui un ventall d'estratègies com:

✓ **Reconèixer.** Discriminar sons articulats per l'emissor i segmentar el discurs en unitats significatives.

✓ **Seleccionar.** Triar allò que sembla rellevant segons coneixements i interessos i agrupar-ho en unitats coherents i significatives per a l'oient.

✓ **Interpretar.** Segons els coneixements atribuir sentit al que s'ha escoltat.

✓ **Anticipar.** A partir de les entonacions, de l'estructura del discurs, del contingut, es pot preveure el que seguirà.

✓ **Inferir.** A partir de les fonts verbals i no verbals podem comprendre el significat global del discurs.

✓ **Retenir.** Algunes dades considerades importants es poden retenir a la memòria durat un període de temps considerable.

Amb tot no hem d'oblidar que els alumnes necessiten pràctica per a desenvolupar l'habilitat d'escoltar, el treball ha de ser sistemàtic, freqüent. Les activitats més útils són les curtes, variades i actives, treballades freqüentment. A més el material ha de ser real i variat. D'aquesta manera els alumnes s'acostumen a tot tipus de llenguatge i amplien la seva capacitat comprensiva.

Cassany , Luna i Sanz (1993) proposen alguns exercicis per a treballar la comprensió oral:

1. Jocs mnemotècnics. El joc d'anar dient i repetint paraules, les llistes de paraules amb una característica, les

endevinalles, els rodolins, la literatura popular, el joc del telèfon, d'entre altres.

2. Escoltar i dibuixar. El professor o algun alumnes poden anar donant instruccions sobre el que poden dibuixar la resta d'alumnes, també es pot fer per parelles. Es pot dictar el camí que es recórrer en un mapa, o fer un dictat de dibuixos, completar amb ajuda d'un company un dibuix que no està acabat.

3. Omplir graelles. A partir de les exposicions orals.

4. Transferir informació. A partir del text oral completar un esquema , un text amb buits o un dibuix.

5. Escollir opcions. Descobrir el que es descriu, es pot fer amb l'ajuda de fotografies, objectes reals o dibuixos.

6. Identificar errors. Descobrir mentides o errors en el discurs oral.

7. L'aprenentatge cooperatiu. Es basa en el diàleg, escoltar els altres, llegir, prendre apunts,... es tractaria d'un treball globalitzat en el que s'hi treballarien a més altres aspectes.

8. Treballs amb magnetògon o video. Poden ser molt variats, fer transcripcions, trobar repeticions, endevinar mots, fer lectura d'imatge a partir de la imatge congelada, etc.

EXPRESSIÓ ORAL

En la societat actual cal un nivell oral alt, ja que és molt important expressar-se de manera clara i coherent segons una determinada situació, com poden ser l'àmbit social, noves tecnologies i acadèmiques.

Segons Bygate(1987) hi ha unes habilitats que cal dominar per a expressar-se correctament a nivell oral i serien: planificació del missatge, conducció del discurs, negociació del significat, producció, correcció.

Per tal de poder treballar amb els alumnes aquestes habilitats cal que:

- ✓ Prenguin consciència de les necessitats orals, se'ls ha de fer veure la rellevància del llenguatge oral en la vida quotidiana.
- ✓ EL treball de la llengua oral s'ha de planificar a mitjà i llarg termini, ja que requereix pràctica i exercitació.
- ✓ La correcció i fluïdesa no es poden separar, però sí que s'han d'equilibrar per tal de tenir un nivell d'expressió oral acceptable.
- ✓ Planificar l'activitat d'expressió és molt important, qualsevol exercici ha de tenir uns objectius i uns continguts, s'ha d'inserir dins una unitat didàctica i s'ha d'avaluar.

Cassany , Luna i Sanz (1993) proposen la següent tipologia de textos:

<u>Exercicis d'expressió oral</u>			
Tècnica	Tipus de resposta	Recursos materials	Comunicacions específiques
- Drames	- Repetició	- Històries i contes	- Exposició
- Escenificacions	- Buits d'informació	- Sons	- Improvització
- Jocs de rols	- Donar instruccions	- Imatges	- Parlar per telèfon
- Simulacions	- Solucions de problemes	- Tests	- Lectura en veu alta
- Diàlegs dirigits	- Pluja d'idees	- Qüestionaris	- Vídeo i cassette
- Jocs lingüístics		- Objectes	- Debats i discussions
- Treball en equip			
- Tècniques humanistes			

La tipologia de textos pot ser molt variada, la taula ens mostra alguns exemples i a més ens facilita el tipus de resposta que es pot donar, alguns recursos materials i les comunicacions específiques que cada tipus de test ens pot oferir.

COMPRESIÓ LECTORA

Segons Ferreiro i Teberosky (1985) el fet d'ensenyar a llegir i escriure segueixen essent tasques específicament escolars.

“La lectura és un dels aprenentatges més importants, indiscutits i indiscutibles, que proporciona l'escolarització. Des d'èpoques pretèrites, en què la capacitat de desxifrar símbols escrits era titllada de *màgica*, fins a l'actualitat, l'alfabetització ha esta sempre considerada com una capacitat imprescindible” (Cassany, Luna i Sanz; 1993, pàg.189)

Sense cap mena de dubte el citat anteriorment és en la nostra societat una gran veritat i la lectura esdevé un instrument molt important per a poder adquirir coneixements nous. Indiscutiblement és una de les tasques més importants i compromeses que es porten a terme a l'escola.

Estic completament d'acord amb Colomer i Camps (1991) quan diuen que llegir no és un simple fet mecànic de desxiframent de signes gràfics , és sobretot un acte de raonament, ja que s'ha de construir una interpretació del missatge escrit a partir de la conjugació de la informació que ofereix el text , dels coneixement que té el lector i els raonaments que calen per a controlar el progrés de la lectura per detectar les possibles incomprendions que es poden produir. La podríem considerar una activitat interactiva entre el text i el lector.

Hall(1989) resumeix els supòsits fonamentals de la lectura en quatre punts:

1. La lectura eficient depèn de processos perceptius, cognitius i lingüístics.

2. És un procés interactiu que no avança en un seqüència estricta des de la percepció bàsica fins a la interpretació global d'un text. El lector expert ho fa de forma simultània a diversos nivells, tot integrant informació grafonèmica, morfèmica, semàntica, sintàctica, pragmàtica, esquemàtica i interpretativa.

3. El processament de la informació és limitat i determina la nostra capacitat de processament textual. Aquesta limitació

suggereix que els processos de nivell baix funcionen automàticament i el lector pot atendre els processos de comprensió d'alt nivell.

4. La lectura és estratègica, el lector ha d'actuar deliberadament i supervisar en tot moment la comprensió d'allò que està llegint.

“Llegir és un procés d'interacció entre un lector i un text, procés mitjançant el qual aquell intenta obtenir la informació textual pertinent per als propòsits que han guiat la seva lectura”. (Solé 1987; pàg. 17)

Per a poder assolir un bon aprenentatge de la lectura calen unes habilitats com són l'atenció, per la tasca i per poder discriminar allò més important; la memòria, a curt i llarg termini i el que anomenem metamemòria; descodificació; coneixement del vocabulari; coneixement sintàctic i comprensió. Tenint en compte el que acabo de dir no podem obviar la complexitat d'aquest aprenentatge. Totes aquestes habilitats, excepte la descodificació, la resta són habilitats que també calen per entendre el llenguatge oral o resoldre un problema matemàtic.

Segons Weiss (1980) en l'aprenentatge hi podem trobar dues etapes, la del reconeixement global, l'edat cronològica dels infants que estan en aquesta etapa correspondria al parvulari; i la fase del desxifrat, que suposa ser capaç de fusionar fonemes donats per separat per poder establir relacions entre la tira fònica i la tira gràfica, significa l'autonomia del nen, perquè possibilita la comprensió del text. Quan s'ha interioritzat el fet de desxifrar, el lector pot arribar a llegir globalment paraules i frases, es podria considerar com la lectura

definitiva, que està guiada pels contextos sintàctics i semàntics i per les lletres i paraules.

Per tal que la lectura esdevingui entenedora i significativa cal que hi hagi un nombre suficient de lletres i que siguin variades.

El veritablement important és que la lectura sigui comprensiva, per a això es requereix actualitzar uns coneixements, ja que es tracta d'un procés cognitiu complex. Requereix un context adequat i unes activitats específicament dissenyades per a què es pugui portar a terme.

El procés lector ha de tenir presents dos aspectes fonamentals, un és la informació provinent del text i l'altre són els coneixements previs de l'alumne. A partir d'aquí el lector construirà significats en un procés que segons Camps i Colomer (1991) es divideix en tres parts que cal tenir presents per poder dissenyar les activitats:

1. Formulació d'hipòtesis, serien anticipacions o hipòtesis que fa el lector abans de llegir, tenint en compte una sèrie d'elements contextuais i textuais que li creen expectatives.
2. Verificació d'hipòtesis, el lector buscarà indicis que l'ajudin a comprovar si les seves expectatives són encertades.
3. La integració de la informació i el control de la comprensió, si la informació rebuda és consistent i s'entén, el lector pot anar construint el significat global del text mitjançant diverses estratègies de raonament.

També cal tenir presents els factors que incideixen en la comprensió lectora:

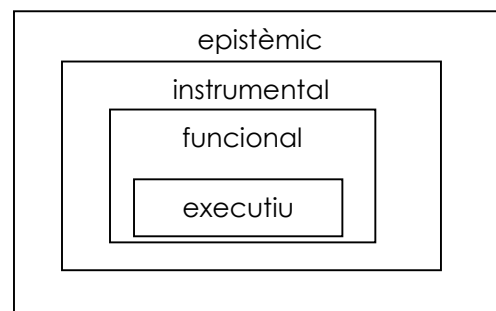
1. La intenció de la lectura, aquesta determinarà la manera com el lector abordarà el text i el nivell de comprensió que necessitarà (depèn si és informació que cal retenir, per informar-se, ...)
2. Els coneixements aportats pel lector; determinaran de manera molt important la seva comprensió.

Aquestes activitats posen en funcionament diverses capacitats i habilitats. Les més esteses i acceptades poden ser el domini de la llengua oral, la consolidació de l'esquema corporal, la lateralització, la capacitat d'atenció, la memòria, la percepció visual, els aspectes motrius i el coneixement del codi, altres podrien ser la capacitat de sintetitzar, d'anticipar, de relacionar la informació nova amb la que ja tenim, d'avaluar les informacions que rebem, etc.

Cal diferenciar el llenguatge oral de l'escrit, el canal per on circula el missatge és diferent, per l'absència d'interlocutor, per la gramàtica, per la referències lèxiques en el llenguatge escrit, etc.

Considero important l'ensenyament sistemàtic de la comprensió lectora. Crec que és la millor manera que tenen els alumnes per arribar a interioritzar el procés, si només es fan intervencions puntuals no s'acaben de fer aprenentatges significatius, a més s'ha de buscar que els alumnes considerin la lectura com a quelcom important i útil per a la seva vida, ja que els permetrà comunicar-se amb els demés.

És important ensenyar el codi , però cal fer-ho en entorns significatius. Segons Wells (1986) estar alfabetitzat és estar en condicions d'enfrontar-se convenientment amb textos diferents a fi d'acudir a l'acció, sentiment o opinió que s'hi proposen, en el context d'un camp social determinat. Aquest autor identifica quatre nivells en l'adquisició i el domini de la llengua escrita, que s'integren un en el altre , tal com podem observar atenent l'esquema de Colomer i Camps (1991)

El nivell executiu és la capacitat de traduir del model escrit al parlat. Implica domini del codi i és el que es treballa bàsicament a l'escola.

El funcional entén la llengua escrita com un fet de comunicació interpersonal que ajuda a resoldre exigències quotidianes, implica a més del coneixement del codi el de les característiques de certs tipus de texts.

L'instrumental, permet buscar i registrar informació escrita aquest domini és la via d'accés a d'altres coneixements.

L'epistèmic , es refereix al domini de l'escrit com el d'una manera de pensar i d'usar el llenguatge , de manera crítica i creativa.

Per aconseguir arribar a aquestes fites cal una programació on s'hi especifiquin els objectius didàctics, els continguts, les activitats , els materials, la metodologia, la temporalització, l'organització espacial i el tipus d'agrupació que farem.

M'agradaria incidir en els materials que es poden usar, es podria treballar a partir de:

textos reals: cartes, embolcalls de productes, notes, publicitat,...

premsa: diaris, revistes ,...

àudio-visuals, ràdio, televisió, vídeo, pel·lícules,...

biblioteca: llibres literaris, diccionaris, enciclopèdies,..

material que pot elaborar el mestre o la mestra, atenent el grup d'alumnes que té.

quaderns diversos i llibres de text, entesos com un recurs i no com a l'única eina.

Els exercicis per a millorar la lectura són molt diversos, en trobem alguns que treballen microhabilitats que s'usen en la lectura com:

✓ La percepció, entre els que hi trobem eixamplar el camp visual, reduir el nombre de fixacions, desenvolupar la discriminació i l'agilitat visuals, percebre el aspectes més significatius.

✓ La memòria, retenir mots, comparar frases o textos, encadenar mots oralment.

✓ L'anticipació, predicció, observació, anticipació.

✓ Cop d'ull, fullejar un llibre, revista o diari, escollir el títol d'un text, buscar els noms propis que surten en un text.

✓ Lectura atenta, buscar informacions específiques, seleccionar una pel·lícula determinada de la cartellera, consultar un dubte al diccionari.

✓ Inferència és l'habilitat de comprendre algun aspecte d'un text a partir del significat de la resta. Es pot inferir el significat d'un mot, fragments perduts d'un text, endevinar lletres o paraules *fosques*.

✓ Idees principals.

✓ Estructura i forma, distingir els apartats d'un text, comprendre l'organització lògica del text,...

✓ Llegir entre línies, identificar a qui s'adreça el text, identificar ironia, humor, sarcasme, dobles sentits,...

✓ Autoavaluació, escollir la velocitat adequada a la lectura segons els objectius i el text escollits, detectar incoherències, errors, ...

Els tipus de tècniques també són variades:

- ✓ Preguntes
- ✓ Omplir buits.
- ✓ Aparellar.
- ✓ Transferir informació, fer un dibuix a partir d'un text, completar còmics, seguir instruccions.
- ✓ Marcar el text.
- ✓ Jocs lingüístics de lectura.
- ✓ Recompondre textos.
- ✓ Comparar textos.
- ✓ Títols i resums.

Pel que fa als recursos materials són tan variats com tot els tipus d'escrits que podem trobar en la vida quotidiana, a part de literatura, material de consulta,...

EXPRESSIÓ ESCRITA

Saber escriure és ser capaç de comunicar-se coherentment per escrit.

Segons Cassany, Luna i Sanz, escriure es compon de quatre processos bàsics: planificar, redactar, revisar, controlar.

Una bona manera de treballar l'expressió escrita és a partir d'un taller. Els tallers d'escriptura es poden portar a terme un cop a la setmana i es treballa el text escrit de maneres diverses, el que és realment important és que els alumnes escriguin, ja que com diu una dita popular "Fent i desfent aprèn l'aprenent". D'aquí en podem extreure'n una gran veritat, a escriure s'aprèn escrivint. (Veure annex 6)

No es pot oblidar que dins d'un projecte curricular s'han de tenir presents aspectes gramaticals, morfosintaxi, lèxic i ortografia, ja que com molt encertadament diuen Cassany, Luna i Sanz (1993) l'ús i la comunicació de la llengua són el veritable sentit últim de la llengua i l'objectiu real del seu aprenentatge. La gramàtica i el lèxic són els mitjans tècnics per poder-ho aconseguir.

III. MARC PRÀCTIC

1. OBJECTIUS ESPECÍFICS DE L'ASSESSORAMENT

L'objectiu principal d'aquest treball és:

- Orientar i guiar els mestres d'una zona educativa rural per revisar el seu Projecte Curricular de Llengües i per a poder tenir un eix comú sobre el qual basar les Unitats didàctiques.

Per aconseguir aquest objectiu me'n proposo quatre de més específics que són els següents:

1. Revisar la documentació de què disposa la ZER en referència a l'àrea de llengua, especialment el PCC.

2. Dinamitzar i aportar elements per als acords dels diferents components del PCC de llengües, a partir d'un treball en equip.

3. Concretar en un document els acords, fruit d'aquest treball que dinamitza la psicopedagoga i que pren forma de PCC de llengües.

4. Recollir, a partir d'entrevistes als professors i professores implicats, i d'observacions directes a les pròpies aules, d'algunes pràctiques reeixides que puguin il·lustrar algunes de les orientacions que es formularan en el PCC i que es poden concretar en Unitats Didàctiques que es treballaren a les aules.

2. METODOLOGIA

Els subjectes a qui afectaria la intervenció serien els professors de la ZER que imparteixen les àrees de Llenguatge a la ZER Canigonenca situada a l'Alt Empordà (Girona), una àrea rural on la majoria de l'alumnat està relacionat amb tasques agrícoles o ramaderes. El claustre de ZER està compost per 13 mestres distribuïts en tres escoles:

CEIP de Borrassà		
Soledad Jiménez Romero	Propietària definitiva	Tutora de 2n de C.M. i C.S.
	Directora del Centre	
Caterina Ferrer Masó	Propietària Provisional	Tutora C.I. i 1er CM
	Coordinadora PRI1	
Eva Vélez Tobarías	Propietària Provisional	Tutora d' E.I.
C.E.I.P Montserrat Vayreda i Trullol (Lladó)		
Julià Valls Escobedo	Propietari definitiu	Tutor de C.S.
	Coord. Informàtica	Director de centre i ZER
Dolors Planagumà Planella	Propietària definitiva	Tutora de E.I.
	Secretària Centre	Representant Mestres
	Coordinadora E.I.	
Mariona Vila Plantalech	Interina	Tutora de C.I.
Elena Cabañó Carpio	Interina	Tutora de C.M.
C.E.I.P Marinada (Ordis)		
Josefina Surina Gelis	Propietària definitiva	Tutora d'EI
	Directora del centre	Cap d'estudis de ZER
Maria Pagès Trayter	Propietària definitiva	Tutora de C.I., C.M. i C.S.
Mestres adscrits a la ZER (Especialistes itinerants)		
Montserrat Batlle Soy	Propietària Definitiva	Especialista de Música
	Secretària de la ZER	
Josep Palou Valls	Propietari Definitiu	E. Llengua Anglesa.
	Representant Mestres	Coordinador PRI2
Jordi Masdeu Turon	Propietari definitiu	E. Educació Física
Lorenza Ramos Ramos	Comissió de serveis	E. Educació Especial

Pel que fa a l'alumnat la matrícula dels alumnes de la ZER és la següent:

	P3	P4	P5	1er	2on	3er	4art	5è	6è	total
Borrassà	4	2	5	3	3	2	2	2	3	26
	11			8			7			
Lladó	5	5	2	4	4	5	5	3	4	37
	12			8			10			
Ordís	6	4	2	0	2	1	2	2	1	20
	12				8					
									Totals ZER	83

L'àmbit d'actuació faria referència al suport i a l'assessorament als professors dels centres educatius, però es centraria en una demanda concreta que els preocupa especialment, és important tenir en compte aquest aspecte , ja que segurament la seva motivació per aquest treball serà molt alta. Tenen interès per trobar recursos, materials i estratègies que permetin als alumnes tenir un bon domini de les llengües que s'imparteixen a les escoles de la ZER, que són el Català, el Castellà i l'Anglès , amb una incidència molt important sobre la primera , ja que és la que els alumnes utilitzen en altres àrees i per tant és un instrument clau per adquirir nous coneixements.

No hem d'oblidar que cada centre, professor i també cada alumne, té unes necessitats concretes i el cas que ens ocupa no és una excepció, per això encara que es pretengui dissenyar una línia d'actuació, els professors i les professores no han d'oblidar de seguir-les atenent les característiques i necessitats concretes de cada grup d'alumnes o alumne concret, segons sigui el cas, no podem oblidar un aspecte molt important que és l'atenció a la diversitat, personalment penso que la diversitat es dona a totes les aules i en les aules on hi ha molts nivells s'accentua.

Les fases del pla de treball serien:

0- Conèixer el context de la intervenció.

És molt important conèixer el context, en el cas que ens ocupa es tracta d'un Zona Educativa on hi ha tres escoles de caire rural, amb un nombre d'alumnes bastant reduït, això implica agrupar alumnes amb edats cronològiques diferents que encara aguditzen més les diferències que es donen habitualment en qualsevol aula.

El professorat també té diverses condicions de treball (definitius, provisionals, interins i jo que hi estic en comissió de serveis), a més alguns d'aquests definitius han participat en el concurs de trasllats d'enguany. Tot això implica que el proper curs hi pot haver canvis importants respecte al curs actual, és interessant que el professorat que pugui venir nou pugui consultar el projecte curricular i fer-se una idea de com es treballa al centre, ja que en algunes ocasions pot costar adaptar-se al treball en centres on hi ha molts nivells a l'aula.

1- Conèixer i analitzar la demanda.

La demanda ha sorgit arrel de la proposta de l'equip directiu al Pla Anual de revisar el Projecte Curricular de Llengües i pel meu interès de poder portar a terme el projecte en el mateix centre on treballa, ja que em permet poder recollir moltes dades interessants, hi ha alguns aspectes que em són útils per al treball i que els he pogut veure "in situ".

El claustre de professors mostra interès pel tema, ja que busquen maneres de treballar que els permeti atendre la diversitat de la manera més efectiva possible. A més els sembla molt interessant la idea

d'intercanviar experiències i materials i l'assessorament proposat és el marc idoni.

2- Prendre els primers acords conjunts amb els professors del centre.

En la primera sessió s'intentaria arribar a un acord de com volen orientar el treball i quines necessitats tenen.

En primer lloc els presentaré la meva proposta i a partir d'aquí espero iniciar un treball basat en el treball cooperatiu que predisposi al consens de les actuacions.

3- Elaborar un pla d'actuació.

Com ja vaig plantejar en el pla de treball, la meva proposta es centraria bàsicament en:

- o Reunions, que es faran quinzenalment durant dues hores, allà s'hi recolliran les aportacions i s'intentarà arribar a acords, plantejar dubtes, etc. Aquestes reunions han de servir perquè tots puguem posar idees en comú, parlant-ne, analitzant i valorant les propostes que poden haver sorgit als diferents grups o que jo els hagi pogut fer, tenint en compte idees que he pogut extreure de les lectures relacionades amb la didàctica del llenguatge.
- o Els mestres, per cicles, es trobaran i seleccionaran aquells continguts i objectius que es considerin importants, es veurà com es treballen en els diferents cicles, vigilant que no quedin llacunes

i/o que no hi hagi aspectes que es considerin que són massa repetitius i que potser no hi ha massa necessitat.

4- Participar en el desenvolupament del pla acordat i col·laborar en el desenvolupament de la feina.

Durant les reunions de cicle cada professional ha de col·laborar amb el seu grup per tal que el treball sigui eficient i efectiu.

Sense el treball de l'equip de mestres no seria possible aconseguir resultats pràctics i útils que és el que es pretén.

El treball en equip a més ajuda a :

- Compartir les concepcions que es tenen sobre l'ensenyament-aprenentatge i els objectius que es pretenen aconseguir, en el cas que ens ocupa seria relatiu al llenguatge.
- Compartir criteris quant a la presa de decisions per tal de poder arribar a acords.
- Compartir la responsabilitat en els compliment dels acords.
- Compartir el procés d'avaluació del treball i dels resultats.

De totes maneres cal ser flexible i adaptar-se a les demandes que poden anar sorgint i que es considerin rellevants.

A partir d'aquestes directrius i de les demandes que vagin sorgint s'haurien de dissenyar la resta de sessions.

5- Avaluació del procés de treball i dels resultats obtinguts.

L'avaluació és un aspecte que no cal oblidar en acabar el procés d'assessorament, s'han de valorar els aspectes positius i negatius , per tal de poder mantenir i/o millorar el que calgui. Per aconseguir-ho elaboraré una graella d'avaluació que es passaré a tots els professionals implicats. Ens ajudarà a veure d'una manera més objectiva si hem aconseguit allò que ens proposàvem .

L'avaluació s'hauria de fer des d'una doble vessant: com ha funcionat el procés i si s'han assolit els objectius.

6- Plantejar la continuïtat del procés.

La continuïtat del procés es plantejarà en funció del grau de satisfacció dels participants i de la seva demanda, també s'haurà de tenir en compte la disponibilitat per a continuar fent aquest assessorament.

3. Resultats

A l'annex 2 hi ha uns petits resums de les sessions que s'han portat a terme.

A continuació aportaré els resultats obtinguts en cadascun dels objectius específics:

1. Revisar la documentació de què disposa la ZER en referència a l'àrea de llengua, especialment el PCC.

Aquesta feina l'he fet a nivell individual, he mirat el que hi havia a la Zer, el PCC constava dels continguts; els objectius terminals de Llengua Catalana, Llengua Castellana i Llengua Anglesa, així com els referencials, vaig poder comprovar que s'havien extret del Currículum d'Educació Infantil i de Primària.

També, els professors i les professores de la ZER se'ls van mirar i va semblar que tots els continguts i objectius que s'hi especificaven havien de ser treballats, però sempre se'n prioritzen alguns quan es fan les programacions d'aula, ja que es concreten en cadascuna de les Unitats didàctiques que els professors i les professores treballen a les respectives aules.

Aquest PCC es va fer partint d'un treball de l'equip docent de la zona, es van basar en el Currículum d'Educació Infantil i Primària del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, sobretot en els aspectes més formals, tenien la sensació que amb els objectius terminals i referencials que s'hi reflecteixen hi havia molta feina a fer i que la feina que quedava pendent era com treballar-los en el dia a dia.

El document no acaba de veure's útil , encara que ho haguessin fet entre tots, ja que era un llistat d'objectius i continguts , però trobaven a faltar la vessant pràctica que sempre és considerada pel professorat la més interessant i és el que s'ha acabat fent en l'assessorament.

2. Dinamitzar i aportar elements per als acords dels diferents components del PCC de llengües, a partir d'un treball en equip.

He intentat aportar aspectes que considero importants a l'hora de treballar les Llengües, mercès a recerca que he portat a terme fent-hi incidència , també he procurat aportar alguna bibliografia referent al tema.

Un aspecte important ha estat fer veure la importància que té el PCC, alguns professors el consideraven un document massa burocràtic , no li acabaven de veure la utilitat, els semblava relativa, els servia només per tenir una referència sobre el que cal treballar, alguns d'ells deien que al llibre de text ja es tenen en compte els objectius prescriptius i que si l'usaven ja treballaven tot el que s'ha de treballar. Altres pensaven que no cal seguir tant el llibre, no acaba de connectar amb la realitat de les aules i que el que faltava en el PCC és la vessant pràctica on s'hi reflecteixen activitats tipus, idees metodologia de treball, etc. Personalment estic d'acord amb la darrera versió. Aquest punt va generar aquest petit debat. Al final va semblar que si realment hi havia alguna activitat, idees pràctiques recursos a usar potser ja seria un document més útil.

De fet és positiu que s'hagi generat aquest debat, ja que ha ajudat a la reflexionar sobre la pràctica educativa en relació a la llengua, com ja he dit abans el PCC esdevé un instrument formatiu apte per a la reflexió i ofereix la possibilitat d'arribar a consensuar postures.

El més interessant penso que va ser tot el que es a analitzar sobre el treball de llegua.

La meva exposició va anar centrada bàsicament sobre la importància de la llengua com a vehicle per a adquirir nous coneixements i que per això era fonament l'expressió i comprensió oral i l'expressió i comprensió escrita. Tothom hi va estar d'acord. Vaig proposar que cada grup reflexionés sobre com treballen aquestes temes, en termes generals les mancances semblaven sorgir en l'expressió oral i l'expressió escrita. La primera es treballa molt en cursos baixos, sobretot E. Infantil , però quan es comença l'etapa de primària , hi ha tantes coses a treballar que es deixa una mica de banda per manca de temps, també perquè no hi ha una línia de treball orientativa, sorgeix la idea de treballar-la mitja hora a la setmana, partint dels interessos de l'alumnat, d'algun fet particular, d'alguna notícia. Proposo que els nens de Cicle Mitjà i Superior podrien fer cada trimestre una exposició als companys sobre algun tema treballat en altres àrees com Coneixement del medi Natural i Social, Plàstica o Música, aquestes es poden fer en grups reduïts o individual. La proposta sembla interessant , em comprometo a recollir-lo per escrit i afegir-ho al Projecte.

Un altre tema engrescador va ser el de l'expressió escrita i es van constatar les dificultats dels alumnes a l'hora d'expressar-se per escrit, a la Zer , però hi ha algunes professores que la treballen de manera força sistemàtica, he recollit material. (Veure annex 6)

Com que sembla interessant serà per aquí per on es plantejarà la continuïtat del treball.

L'avaluació és sempre un tema complex, els professors valoren els resultats en funció del que treballen i és del tot encertat, però els preocupa com transmetre aquesta informació a les famílies per tal que sigui entenedora i permeti comprovar l'evolució dels nens , també els interessa reflectir els resultats de la manera més adient per tal que qualsevol altre professor o professora vegi el treball portat a terme i el nivell que té cada alumne en un moment determinat.

La meua proposta de millora va encaminada no només a veure els resultats , si no a fer partícips els alumnes de com veuen ells el seu progrés , si troben útil el treball que se'ls fa fer, si els agrada, què els agrada més. A partir d'aquí coneixerem els seus interessos i motivacions i potser trobarem la manera de treballar els aspectes més feixucs , com pot ser l'ortografia, si partim d'alguna cosa que els agrada els podem fer veure que allò que no els agrada tant els pot ser útil per a millorar el treball que els agrada fer.

A partir d'aquestes referències he procurat que els assistents poguessin expressar les seves opinions , posant-les en comú, en algunes ocasions hi ha hagut diversitat d'opinions i criteris , que penso que han ajudat a enriquir les sessions.

3. Concretar en un document els acords fruits d'aquest treball que dinamitza la psicopedagògica i que pren forma de PCC de Llengües.

A partir del document original n'ha sorgit un altre en què bàsicament s'hi ha afegit maneres de treballar, metodologia i aspectes referents a l'avaluació.

Pel que fa a metodologia cal remarcar que cap tipus de metodologia en sí mateixa no vol dir que sigui garantia d'aprenentatge, l'èxit de qualsevol mètode ve condicionat per les relacions que s'estableixen a l'aula, les actituds dels alumnes i dels professors i el nivell de comunicació entre els professionals i els alumnes i entre els alumnes entres ells.

En general ens basem en la teoria constructivista de l'aprenentatge i hem de tenir en compte els aspectes diferencials dels alumnes.

Els criteris metodològiques que poden ser vàlids en el cas que ens ocupa serien els següents:

- Adequació de les activitats educatives a les necessitats dels nens i nenes.
  - Respecte pel ritme de treball individual.
  - Tenint en compte el tipus de nens, oferirem diverses estratègies en situacions diferents per resoldre-les de manera que atenem la diversitat.
  - Dissenyar diferents activitats per assolir un objectiu determinat, si cal, en ocasions pot costar assolir un objectiu i cal fer diverses activitats per aconseguir-ho , hem de procurar de fer-les variades per tal que no siguin avorrides.
  - Hem d'utilitzar activitats que siguin significatives.

- Utilitzar un llenguatge clar i entenedor segons l'edat i o les capacitats dels alumnes.
- Crear un ambient a l'aula procurant que no dispersi l'atenció de l'alumnat i l'estimuli.
- Encoratjar i animar els alumnes en els seus encerts i ensenyar-los per tal que aprenguin dels seus propis errors, estimulant la pròpia seva autonomia.
- El paper dels professors i professores pot anar variant en funció de la dificultat de la tasca a realitzar i de les possibilitats de cada alumne. De vegades haurà d'actuar com a dinamitzador i aminorador, d'altres com model.
- S'hauria d'intentar la interrelació de les diferents àrees sempre que sigui possible.
- La temporalització no s'ha de concebre com a inamovible, hem de permetre un marge de flexibilitat, ja que és molt difícil de preveure exactament el ritme que seguiran els alumnes en tot moment.

De vegades sembla que es busca la metodologia idònia, aquella que és infal·lible, he intentat transmetre la idea que la metodologia no es pot entendre així. La metodologia ha de ser oberta, globalitzadora que ens permeti fer els canvis i les aportacions que considerem oportunes, que ens permeti activitats obertes i flexibles en que cada nen i nena hi pugui participar segons les seves capacitats ens ha de permetre usar un gran ventall de recursos i materials que ajudin a motivar l'alumnat, ja que aquesta motivació és un element essencial per a l'aprenentatge.

S'ha tenir present que la progressió en l'aprenentatge no és lineal, es considera el progrés com un procés. Els alumnes completen

progressivament el nou sistema de la llengua que estan aprenent. En aquest context l'error apareix com a natural i inherent al procés de l'aprenentatge. L'error s'entén com un intent per part dels aprenents de transferir regles gramaticals, anticipant-se i mirant de preveure com funcionarà la llengua, etc. Caldrà tractar els errors com signes de progrés i no de fracàs. S'haurien d'activar per tal de donar a l'alumnat la oportunitat de què juguin amb la llengua i no s'hagin de preocupar de cometre errors. El mestre ha de veure que els seus alumnes no progressaran si no fan errors. Sobretot quan parlem dels nivells més baixos o bé de la introducció de noves llengües.

Cal destacar que l'avaluació ha de servir per a avaluar els professors quins resultats obtenen partint de la seva pràctica, cosa que els ha de permetre reflexionar sobre allò que estan fent.

També ha d'informar als alumnes dels seus progressos i per tant no podem oblidar l'autoavaluació per part dels nois i noies. (Veure annex3)

Ajuda a valorar els progressos de l'alumnat, per tal que això sigui un fet cal estructurar-la en les fases que proposen Cassany, Luna i Sanz (1991)

Avaluació inicial. Ens ha d'informar sobre el domini inicial de les capacitats que vulguem conèixer. És molt útil per detectar necessitats, mancances, problemes, ja sigui a nivell individual o de grup. Aquesta informació s'ha d'usar per plantejar el treball, programació de continguts i objectius, materials, temporalització. Es porta a terme a l'inici de curs.

Avaluació del progrés. Valora els progressos parcials d'alguns aspectes de la programació i del treball que es porta a terme. És útil per a fer el seguiment individualitzat de cada alumne i també del grup; ens ajudarà a prendre decisions sobre si cal alentir o accelerar el ritme de treball, en cas que no es pugui considerar adequat. El treball periòdic és el que ens pot proporcionar aquesta informació.

Avaluació final. És la que valorarà el nivell al final del procés. Es pot realitzar mitjançant proves específicament dissenyades. Aquests resultats s'han de contrastar amb els de la prova o proves d'avaluació inicial i permetran verificar el progrés de l'alumnat.

Per tal que aquesta tasca sigui reeixida cal diversificar els mitjans per a avaluar: observacions sistemàtiques, valoració de la tasca diària, activitats d'avaluació.

Interessa avaluar la competència dels alumnes, l'ús que en fan de la llengua en una situació determinada.

Les activitats d'avaluació han de ser coherents i pràctiques, que es puguin aplicar fàcilment, no han de presentar novetats respecte les activitats considerades d'aprenentatges, també aquestes ens poden servir com activitats avaluatives.

En general aquest aspecte es té força clar i no ha costat massa de concretar, el que presenta més dificultats és el fet de plasmar-ho en els informes que es dirigeixen als pares. Es vol donar una informació els més acurada i entenedora possible que faciliti als pares la comprensió del progrés dels seus fills, els professors han manifestat que en ocasions costa aconseguir-ho.

També cal destacar activitats i recursos interessants que ja es porten a terme en alguna de les escoles i que he donat a conèixer . Ho he adjuntat a l'annex 6. Ha estat molt interessant , ja que ha permès a tots els participants de l'assessorament d'aprendre els uns dels altres.

Això no vol dir que tothom hagi de fer aquestes activitats , penso que és interessant que es recullin perquè de vegades ens poden donar idees , es poden aprofitar en part o amb retocs personals, la idea és que ajudin en la reflexió de la tasca que es porta a terme o es podria portar , també pot crear la necessitat de treballar en equip.

El punt que considero més feble és el que es refereix a objectius i continguts , ja que són pràcticament els que hi ha en el currículum , tant de Primària com d'Educació Infantil, la veritat és que és difícil de poder retocar gaire res, ja que quan es revisa, tot sembla important i s'hi ha de reflectir , tot i que en les Unitat Didàctiques és quan realment s'acaben concretant.

5. Recollir, a partir d'entrevistes i d'observacions, algunes pràctiques reeixides que puguin il·lustrar algunes de les orientacions que es formularan en el PCC.

Les entrevistes amb els diferents professors i professores han estat bastant enriquidores i positius . En aquestes el que he plantejat amb un cert èmfasi ha estat el fet de com es treballa l'expressió escrita i l'expressió oral , ja que són els aspectes que els propis professors han comentat que consideren molt importants i altres perquè pensen que l'alumnat té mancances en aquest sentit. Veure annex 2

Les observacions les considero particularment interessants , ja que he pogut observar dins la pròpia aula la dinàmica , i en ser jo, una persona que habitualment ja està a les aules, no ha resultat ser un element que distorsionador d'aquesta dinàmica.

N'he fet a varies aules d'Educació Infantil i de Primària i la veritat és que he pogut veure diverses maneres de treballar, algunes d'elles les he trobat molt interessants i les recolliré als annexos, les que m'han cridat més l'atenció han estat un taller d'escriptura que es porta a terme a l'escola de Borrassà , l'aula de 2n de C. Mitjà i Cicle Superior, que es fa un cop a la setmana durant una hora, m'he adonat que als nois i nois de l'aula els engrescava aquest tipus de treball, les propostes eren variades i molt interessants, a l'annex número 6 n'he recollit una petita mostra.

També , en algunes ocasions es fan jocs per a treballar el vocabulari, en va cridar l'atenció el fet que aprofitant la popularitat del programa "Pasapalabra" a la mestra se li va acudir de fer aquest joc, però partint de les definicions dels alumnes, va ser de la següent manera: van repartir-se les lletres de l'abecedari castellà i cada nen havia de buscar noms que no fossin estranys, copiar la definició en una targeta i amb aquest material van començar a jugar. Ara aquest joc està a la venda a les botigues i es comprarà a principis d'any.

Per treballar l'ortografia fan servir jocs com el parxís ortogràfic de l'editorial Barcanova. També tenen jocs per a augmentar el vocabulari com pot ser l'"Scrabble".

A Ordis també m'ha cridat l'atenció del treball que es porta a l'aula de Primària, el treball sistemàtic de llengua es fa a partir d'una obra de

teatre que es diu “La bruixeta sense escombra”, als alumnes d'aquesta aula els agrada molt, a partir de la lectura es treballa vocabulari, ortografia, morfosintaxi i gramàtica, a més aquests nens i nenes estan especialment motivats, ja que podran representar l'obra davant els més petits de l'escola, la mestra està molt satisfeta amb els resultats que aconsegueix. A més he pogut constatar que és un bon sistema per atendre la diversitat de nivells, ja que després s'exigeix a cada nen o nena segons les seves possibilitats.

També es fa un treball d'elaboració de textos un cop a la setmana, les sessions són d'una hora i mitja, segons la proposta, si acaben abans fan treball individual al llibre de text. En aquesta ocasió, a l'aula som dues mestres, jo també hi sóc iestic amb el grup de les nenes de Cicle Inicial. Presentem un tipus de text, es llegeix, es comenta, solen ser de nivell diferent, per a les alumnes de C. I. són més senzills. Seguidament es demana als alumnes que n'elaborin un de la mateixa tipologia. S'ha treballat el text descriptiu, amb les alumnes més petites s'hi ha incidit molt; el text expositiu; el text publicitari, el mapa del temps,... Durant els propers trimestres s'aniran introduint de nous.

A Lladó a l'aula de C. Mitjà s'aprofiten algunes propostes del llibre per fer algun treball sobre tipologia de textos i en ocasions algun fet que als alumnes els interessi especialment, els darrers dies s'ha treballat la notícia perquè els alumnes tenien molta curiositat pel desastre ecològic que ha ocasionat el petrolier “Prestige” a les costes de Galícia.

També he recollit material elaborat per una mestra d'Educació Infantil i que en ocasions ha atès també el 1r. de C. Inicial i estava molt convençuda de l'eficàcia dels jocs per a l'aprenentatge de l'ortografia.

Es pot veure a l'annex 6 , a partir d'aquí intentaré elaborar material semblant per a treballar amb els nens i nenes.

A Educació Infantil el treball que es fa és molt variat, es fa especial atenció sobre l'expressió oral, jo m'encarrego dues hores setmanals de fer treball de pràxies bucofonatòries (per millorar l'articulació i la pronunciació, incideixo molt amb els més petits) i d'expressió oral, però les mestres treballen molt intensament el segon aspecte esmentat, ja que el consideren prioritari, el treball a nivell escrit depèn del nivell dels nens i nenes, els més petits treballen aquest primer trimestre el nom propi i dels companys i en alguna aula ja treballen la data, hi ha una nena de P-3 que en ocasions treballa amb els nens i nenes de P-4 degut al seu interès i a la facilitat que està demostrant envers la llengua , em sembla molt positiu i també s'atén la diversitat de manera efectiva i eficient.

A l'aula de C. Inicial i 1r. De c. Mitjà de Borrassà hi ha un material força interessant per treballar vocabulari de llengua castellana, ja que s'ha detectat que l'alumnat, la majoria d'ell catalanoparlant presenta mancances en aquest tema. (Veure annex 6)

L'especialista d'anglès segueix els llibres de l'editorial Oxford University Press.

Els materials curriculars estan concebuts per organitzar el curs cap al treball per tasques. Cada unitat té una tasca final on es tracta de sintetitzar tots els esforços realitzats. Existeixen nombroses tasques personalitzades, sobretot en l'Activity Book o fitxes, que promouen l'autonomia i la responsabilitat cap al seu propi aprenentatge. A més es treballa molt l'audició de cançons, l'ús de les "flash-cards" i sobretot amb

els alumnes més que s'iniciïn en aquesta llengua (Cicle Mitjà) es potencia l'expressió oral i l'adquisició de nou vocabulari.

El professor busca la interacció dins de la classe, per tal de desenvolupar en els alumnes i les alumnes una actitud positiva cap a les normes i els valors socials. Segons ell d'aquesta manera al mateix temps que els alumnes aprenen les regles dels jocs o fan les tasques per grups o parelles, van adquirint també la importància de respectar els drets dels altres i la diversitat de costums i opinions.

4. VALORACIÓ I CONCLUSIONS

S'han aconseguit alguns dels objectius proposats i per tant penso que s'ha fet una tasca interessant.

Per a poder valorar l'assessorament també és interessant veure l'annex 5, on hi ha un petit resum de la valoració de la feina feta per part dels professors i professores.

Crec que el que seria positiu i interessant és que tots els professors i professores de la ZER tinguessin facilitat per conèixer el treball dels companys i si el PCC de Llengües recull aquestes propostes és fàcil, ja que a cada escola hi ha aquest document, a més, si tenen algun dubte jo els puc orientar, ja que he vist com s'usa i puc fer de mediatra.

Penso que és molt interessant el fet de compartir idees, coneixements, materials, estratègies. Sempre i en tot moment s'aprèn i per tant també aprenem dels companys. Tots els professors i professores en són conscients d'aquest fet, per tant estan oberts a noves idees i suggeriments, estan receptius, i això penso que és el que pot ajudar a potenciar el treball en equip.

Penso que l'objectiu d'orientar i guiar els mestres d'una zona educativa rural per revisar el seu Projecte Curricular de Llengües i per a poder tenir un eix comú sobre el qual basar les Unitats didàctiques s'ha aconseguit força ja que a partir de la interacció entre ells ha estat positiva i ha pogut exposar preocupacions i a l'hora a portar idees que

crec que serviran per a millorar el treball a nivell de ZER, ja que hi ha un grup de professores que tenen una manera de treballar interessant.

Aquest objectiu s'ha aconseguit mercès a la revisió del PCC de Llengües , els professors ho van fer per grups de treball, i jo de manera força minuciosa, a nivell particular, en l'aparta de continguts i objectius no s'hi ha fet pràcticament cap canvi, però s'ha ampliat amb les aportacions de diversos professionals i amb algunes orientacions metodològiques i sobre avaluació.

La dinàmica de treball ha permès als professors i professores d'exposar idees i dubtes, en un clima de respecte mutu, malgrat no estar sempre d'acord, és un fet que valoro molt positivament.

Un altre comentari que m'agradaria fer és que particularment , penso que només usar el llibre de text no és encertat, tot i que cal respectar les decisions dels diferents professionals , ja que no està pensat per a uns alumnes concrets, és massa general, penso que hi altres maneres més motivadores i engrescadores per a poder treballar la llengua. Hi ha alguna professora que diu que el llibre li va bé perquè així no es deixa res, la meva intenció és canviar aquesta idea, ja que de vegades el que fa el llibre és limitar-nos , perquè solen ser molt densos i no ens deixen temps per altres activitats que són molt importants i que no cal deixar de banda.

Però, amb tot, tots els professors i professores han estat d'acord en introduir una estona de treball d'expressió oral i estan engrescats a elaborar de manera més sistemàtica el treball d'expressió escrita a partir de la tipologia de textos.

El camp de treball plantejat és molt ampli, si es continués el procés es podria organitzar fent un treball per cicles o atenent les edats i les característiques de l'alumnat i es tractaria d'un treball més concret centrant-nos en les unitats didàctiques que es treballen a les aules.

En general el treball ha estat interessant, sobretot, per la seva vessant pràctica. Una professora va comentar: " Participaré si això ha de revertir en la meva feina a l'aula , el que m'interessa especialment és l'atenció als nens" Penso sincerament que sí s'ha aconseguit.

He fet la proposta per al segon trimestre que faria referència a l'expressió escrita, en un principi la meva idea seria partir dels textos que creiem interessants treballar a l'escola i els podrien repartir en les diferents etapes i cicles, ja que no és possible treballar-los tots en un curs i d'aquesta manera comença el treball.

Pla de treball:

1. Elaborar un llistat amb els tipus de textos que es considerin interessant treballar, en les reunions de cicle.
2. Posar-ho en comú i veure si en falten si n'hi algun que no es consideri interessant i repartir-los per cicles, no es poden fer tots sempre, a més n'hi ha que són més adient que d'altres atenent l'edat i els interessos.
3. Aportar propostes per veure com es pot treballar.
4. Recollir-ho per escrit i adjuntar-ho al PCC de llengües

El fet de poder continuar treballant sobre el tema tractat penso que ratifica l'interès per millorar i reflexionar tots plegats sobre el treball que sobre les Llengües es porta a terme a la ZER.

IV. REFERÈNCIES

BIBLIOGRÀFIQUES

AA.DD.(1996) *Present i futur de l'escola rural*. Generalitat de Catalunya. Consell Escolar de Catalunya

ANTÚNEZ S. I GAIRÍN J. (1990) *El Projecte Educatiu*. Eines de Gestió. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament

BIGAS SALVADOR, M. (2000) "La llengua escrita al parvulari, algun cosa de nou?" dins *Guix*, nº 261

COLOMER , T. I CAMPS, A. *Ensenyar a llegir , ensenyar a comprendre*. (1991)Barcelona Rosa Sensat, Edicions 62.

CASSANY, D; LUNA, M I SANZ, G. *44 exercicis per a un curs d'expressió escrita* (1991) Barcelona . Instruments Guix.Editorial Graó.

CASSANY, D; LUNA, M I SANZ, G. *Ensenyar llengua* (1993) Barcelona . Editorial Graó.

FERREIRO, E. I TEBEROSKY, A. *Los sistemas de escritura en el desarrollo del niño*. (1985) México. Siglo XXI editores.

MONEREO,C. SOLÉ, I. *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. (2001) Madrid. Alianza Editorial.

REBOLLO M.. *Taller d'escriptura creativa*. (2002) Girona. Institut de Ciències de l'Educació.

Resum del seminari sobre Aprenentatge del Llenguatge Escrit Vic 19 i 20 d'abril de 2002 . Organitzar per L'Estel a Vic.

Servei d'Ordenació Curricular. Secció d'ensenyaments Primaris.
Curriculum Educació Infantil. (1992) Generalitat de Catalunya.
Departament d'Ensenyament.

Servei d'Ordenació Curricular. Secció d'ensenyaments Primaris.
Curriculum Educació Primària. (1992) Generalitat de Catalunya.
Departament d'Ensenyament.

Servei d'ordenació Curricular. Secció d'ensenyaments Primaris (1992) *El Projecte curricular i la programació.* Generalitat de Catalunya.
Departament d'Ensenyament.

SOLÉ I. (1987) *L'ensenyament de la comprensió lectora.* Barcelona.
Ediciones CEAC.

V. ANNEXOS

Annex 1

Assistents:
Tots els membres del claustre de la ZER (exceptuant els especialistes d'E. Física i Música)

Data: Ordis, 16 d'octubre de 2002

Punts a tractar:

- ✓ Presentar la proposta de treball.
- ✓ Recordar al importància i la utilitat dels Projectes Curriculars.
- ✓ Propostes i necessitats per part fets professors i professores

Desenvolupament de la sessió:

- ✓ Durant la primera part s'ha presentat la proposta de treball al professorat de la ZER, fent èmfasi, sobretot en la importància d'una actuació conjunta a partir d'un document consensuat per tots els implicats.
- ✓ Alguns dels professors han exposat els seus dubtes, tasques a fer fora d'aquestes reunions, demandes de fer un document els més pràctic possible, sembla que la preocupació més gran es centra en poder disposar d'activitats diverses, variades i útils per tal d'aconseguir uns bons resultats en l'àrea de llengües.

Acords:

- ✓ S'acorda una distribució per Cicles : - **Parvulari**, tres tutores.
  - Cicle Inicial, **Tutora del grup de 1r., 2n i 3r de Borrassa, tutora de C. Inicial de Lladó.**
  - **Cicle. Mitjà:** tutora de Primària d'Ordis i tutora de C. Mitjà de Lladó.
  - **C. Superior**, tutor de C. Superior de Lladó, tutora de 2n de C. Mitjà i 1r i 2n de C. Superior
- ✓ S'acorda la feina a fer durant les reunions de cicle que es fan setmanalment, cada grup es distribuirà la feina segons ho consideri oportú el coordinador de cada cicle.
- ✓ Es determina el treball a fer: Revisar l'apartat de Projecte curricular de centre actual pel que fa referència a objectius i veure si són el que realment es treballen a les aules. Establir-ne de prioritaris.
- ✓ La propera reunió tindrà lloc el dia 30 on tots els cicles exposaran les seves opinions, haurem de buscar el nexa que uneixi uns cicles amb altres.
- ✓ Els mestres i les mestres es comprometen a fer un recull d'algunes de les activitats que els resulten més satisfactòries i que consideren útils per assolir els objectius proposats.
- ✓ Jo me n'encarregaré de recollir-los i fer-los arribar d'una escola a l'altra, jo mateixa també aportaré les propostes que cregui convenientes.

Data: Ordís, 30 d'octubre de 2002

Assistents:

Tots els membres del claustre de la ZER (exceptuant els especialistes d'F. Física i

Punts a tractar:

- ✓ Valoració sobre la revisió dels objectius del PCC de Llengües.
- ✓ Propostes de millora.
- ✓ Començar a revisar els continguts.
- ✓ Precs i preguntes.

Desenvolupament de la sessió:

- ✓ Pel que fa a la revisió dels objectius no es fan massa canvis, ja que es considera que són els que cal treballar.
- ✓ Les propostes van en la línia de millorar el PCC per tal de fer-lo més pràctic amb orientacions sobre activitats i metodologia.
- ✓ Molts professors diuen que els continguts ja es van revisar quan van revisar els objectius, es parla bastant sobre el tema del llenguatge oral i el treball sobre la tipologia de textos, ja que són tasques que consideren difícils de treballar. Hi ha mestres que en voler seguir el llibre de text tenen poc temps per a fer aquest tipus de treball de manera sistemàtica.

Acords:

- ✓ Sembla força bé tot l'apartat d'objectius i continguts, per tant hi haurà pocs canvis.
- ✓ Per a la propera sessió s'acorda que cada cicle faci un recull de les activitats de llenguatge oral i de textos escrits per tal de presentar-ho a tots, em comprometo a recollir-lo per incorporar-ho al PCC, ja que tots ho considerem molt important.
- ✓ Ens centrarem en el llenguatge oral.

Data: Ordís, 6 de novembre de 2002

Assistents:
Tots els membres del claustre de la ZER (exceptuant els especialistes d'E. Física i Música)

Punts a tractar:
✓ L'expressió oral

Desenvolupament de la sessió:

- ✓ Cada grup expressa el que han treballat.
- ✓ E. Infantil: Es dóna molta importància a l'expressió oral, la treballen sistemàticament, parlant del cap de setmana coses que els agraden, experiències quotidianes, lectura d'imatges, .
- ✓ C. Inicial, no es treballa de manera tan sistemàtica, de tant en tant fan alguna cosa, es centren més en el llenguatge escrit, en alguns centres segueixen força el llibre i no tenen massa temps
- ✓ C. Mitjà, és diferent segons les escoles, en una d'elles es segueix molt el llibre, en les altres dues es fan més activitats d'expressió oral, però pensen que caldria sistematitzar-les més.
- ✓ C. Superior la situació és semblant a la del C. Mitjà.
- ✓ Per la meua part exposo la importància del treball sistemàtic d'expressió oral proposo la manera de treballar-lo i es va debatent i fent propostes per tal d'arribar a acords per tal de reflectir-ho al document final.

Acords:

- ✓ Els cicles on aquest treball no es fa de manera sistemàtica intentaran introduir aquest treball a les aules una mitja hora setmanal.
- ✓ Les professores proposen poder fer a nivell una obra de teatre, s'intentarà la seva programació per al proper curs.
- ✓ Faré arribar un recull de diferents activitats d'aquest tipus a les diferents escoles.
- ✓ A la propera reunió parlarem de la producció de textos.

Data: Ordís, 20 de novembre de 2002

Assistents:
Tots els membres del claustre de la ZER (exceptuant els especialistes d'E. Física i Música)

Punts a tractar:
✓ La producció de textos

Desenvolupament de la sessió:

- ✓ Com en la sessió anterior cada cycle exposa el treballa en relació al tema.
- ✓ E. Infantil, s'intenta treballar amb tots els alumnes , cadascun al seu nivell, les produccions són a nivell de paraules i frases, alguns alumnes quan arriben a P-5 són capaços de reproduir algun texts curt.
- ✓ C. Inicial, es treballen els proposats als llibre, la professora d'una escola on no se segueix tant el llibre explica com ho fa ella.
- ✓ C. Mitja , varia una mica segons l'escola, en dues d'elles es fa un treball sistemàtic per treballar la producció de textos.
- ✓ C.Superior , és semblant al C. Mitjà.

Acords:

- ✓ S'acorda fer un treball sistemàtic en aquelles aules en que no es feia d'aquesta manera. S'aprofitarà material de diferents escoles.
- ✓ Em faré càrrec de recollir material divers per poder treballar.
- ✓ De cares al curs que ve es proposa fer una trobada literària, a nivell de ZER on s'hi farà una mena de concurs o jocs florals.
- ✓ Es revisarà la manera com es fa l'avaluació per tal de parlar-ne el proper dia.

Data: Ordís, 4 de desembre de 2002

Assistents:
Tots els membres del claustre de la ZER (exceptuant els especialistes d'E. Física i Música)

Punts a tractar:
✓ Avaluació

Desenvolupament de la sessió:

- ✓ Les mestres que segueixen més el llibre fan l'avaluació a partir dels objectius proposats per les editorials a cada unitat didàctica (U.D)
- ✓ Tots avaluen a partir d'allò que estan treballant.
- ✓ Els preocupa l'elaboració de l'informe
- ✓ Al final es fa una valoració de l'assessorament, sembla que ha servit per conèixer el treball dels companys i a reconèixer algunes de les mancances que hi podia haver en el PCC. Es valora positivament el treball fet, ja que els és útil per a la feina diària. Amb tot es té clar que cal continuar treballant, cal fer un treball útil i pràctic.

Acords:

- ✓ Encara que la recollida d'informació cadascú la fa de la manera que li és més còmoda cada equip es compromet a elaborar unes graelles sobre els dos temes que més s'han aprofundit. (Expressió oral i expressió escrita)
- ✓ Proposo implicar els alumnes en l'avaluació, a partir de l'autoavaluació. (veure annex 3)

Annex 2

Entrevista al professorat:

1. Quina importància et mereix l'aprenentatge de les llengües per part de l'alumnat?
2. On et sembla que hi ha més mancances?
3. A què et sembla que poden ser degudes?
4. Quins materials et semblen més adequats per a treballar eficaçment?
5. Quina opinió et mereixen el PCC?
6. Quina opinió et mereixen els llibres de text?
7. Et sembla important incidir en l'expressió oral?
8. Consideres que l'alumnat té un bon nivell pel que fa a la producció textos.
9. Estàs satisfet o satisfeta dels resultats que van obtenint els teus alumnes i les teves alumnes , atenent el treball que fas?
10. Propostes

Una vegada els professors han respost al l'entrevista he obtingut els següents resultats:

Quina importància et mereix l'aprenentatge de les llengües per part de l'alumnat?	Tots els professors li donen molta importància, la consideren l'eina fonamental per a fer tots els aprenentatges.
On et sembla que hi ha més mancances?	La majoria opinen que les més greus són a l'expressió oral i a l'expressió escrita espontàniament. Alguns pensen que també hi ha mancances a nivell ortogràfic
A què et sembla que poden ser degudes?	Les opinions són diverses, pel que fa a l'expressió escrita i oral es pensa que es treballen poc i que els materials com el llibre de text són massa mecànics i no s'adapten a les necessitats. També hi influeix negativament el fet que s'han de donar molts continguts. Pel que fa a l'ortografia sembla que molts alumnes seguien aplicant l'ortografia natural a les seves produccions.
Quins materials et semblen més adequats per a treballar eficaçment?	La majoria opten per usar material variat, funcional i lúdic. Una mestra opta per el llibre i fitxes preparades per ella.
Quina opinió et mereixen el PCC?	Molts pensen que hauria de ser útil , costa consultar-los perquè són molt generals , els manca una vessant pràctica.
Quina opinió et mereixen els llibres de text?	Les opinions són una mica dividides , es decanten cap a que no els agraden massa, de vegades poden ser útils als docents , però no tant a l'alumnat, són densos i no es solen adaptar a les necessitats, i marquen el ritme a seguir. A d'altres els agraden perquè no es deixen continguts i els faciliten la feina.
Et sembla important incidir en l'expressió oral?	Tothom opina que sí, alguns ho consideren la base de l'escriptura
Consideres que l'alumnat té un bon nivell pel que fa a la producció textos	Tots opinen que no , degut a que no es treballa, sembla que caldria potenciar la creativitat
Estàs satisfet o satisfeta dels resultats que van obtenint els teus alumnes i les teves alumnes , atenent el treball que fas?	La majoria es sent força satisfet / tenint en compte el seu treball.
Propostes	Treballar el llenguatge des d'una perspectiva funciona (treballar al tipologia de textos) potenciar l'E. Oral i escrita, l'aprenentatge a partir del joc, la creativitat. Per als docents és molt important el treball en equip.

Annex 3

Proposta d'un model graella per a l'autoavaluació dels alumnes.

Nom:..... Data:.....

Assignatura:.....

Activitat:.....

He escoltat què havia de fer atentament?	
He entès les indicacions que m'ha donat el professor o professora?	
He demanat ajuda si m'ha calgut?	
He llegit l'exercici atentament?	
He entès què calia fer a l'exercici?	
M'he organitzat bé?	
M'ha semblat fàcil?	
M'ha sortit bé?	
M'ha agradat la tasca proposada?	
Observacions:.....	

ANNEX 4

Pauta d'observació. Aula.

1. Tipus d'agrupació de l'alumnat.
2. Tipus d'organització espai-temporal.
3. Ajudes que ofereix el professor o la professora.
4. Nivell d'exigència per part de la professora.
5. Metodologia emprada.
6. Actitud dels alumnes davant les propostes de treball.
7. Altres observacions.

ANNEX 5

Valoració de l'assessorament

Grau de satisfacció	Molt	Força	Poc	gens
Relació temps dedicat-resultats obtinguts				
Temes tractats a l'assessorament				
Orientacions per part de l'assessor				
Planificació del treball				
Treballar en grup				
Referències teòriques				
Proposta de continuïtat				

Observacions:.....

.....

En general els professors i professores han estat entre molt i força satisfets dels resultats obtinguts, però alguns remarquen que cal dedicar-hi força temps.

Els temes tractats han semblat entre molt i força interessants, tots consideren que les llengües són la base d'altres aprenentatges. A més l'assessorament ha anat seguint en la línia d'atendre les necessitats que s'han anat plantejant.

Pel que fa a les orientacions de l'assessor s'han valorat força interessants, cal remarcar que he intentat que fossin el propis professor que anessin fent les aportacions.

La planificació també s'ha decantat per força, amb tot algunes professores han manifestat que cal dedicar-hi molt de temps.

Tothom ha valorat molt satisfactori el treball en grup, l'inconvenient és el fet d'haver-se de desplaçar perquè implica una pèrdua de temps.

Pel que fa a les referències teòriques s'han decantat per força i algun per poc, ja que es considera que la teoria és força coneguda, el que cal és aplicar-la a la pràctica.

La proposta de continuïtat ha estat valorada de manera molt i força satisfactòria. Cal remarcar que va ser un acord consensuat per tots els implicats.

Annex 6

Material